

תשובות הגר"ח (כת"י)

כי תצא

ש. כי תצא כ"ד ה'. כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח. צ"ב שהרי תנן באבות בן שמונה עשרה לחופה וא"כ השנה הראשונה עוד לפני היותו בן עשרים, וא"כ למה כתוב לא יצא בצבא והרי בלא"ה אינו יוצא לצבא כי רק מבן עשרים ומעלה יוצא לצבא.

ת. מלחמת מצוה.

ש. כי תצא כ"ד ט"ו. ביומו תתן שכרו וגו'. הרגיל לשלם לפועלו שכר בתאריך מסויים, ואותו תאריך נפל בשבת (ויו"ט), האם מחוייב ליתן לאחר השבת מיד, או"ד כיון שעבר התאריך שוב אין לו המצוה של ביומו תתן שכרו.

ת. מיד.¹

ש. בפירוש הרוקח על התורה (כי תצא כ"ה ה') כתב וז"ל: המדאיב לב אלמנה הבעל מרגיש בקבר כמו שמצינו במדרש שר' יוסי הגלילי הרגיש מה שעשו כנגד אשתו, עכ"ל יעו"ש. וציין מרן שליט"א על תיבת 'במדרש', 'לא מצאתי'. ולכאור' הוא רבי יוסי הגלילי המובא בספר שבט מוסר פרק ל"ה שהיה בא אל ביתו מידי שבת בשבתו וחשדו לאשתו שני תלמידים ששמעו קולו של ר"י שהיה עוסק בתורה ואמרו שהיתה עוברת עבירה והודיעו לבית דין ורצו להלקותה ואמרה שהוא ר' יוסי בעלה ולא האמינוה לשבת אחר בא כמנהגו ומצאה בוכה ומצטערת על שחשדוה בזה בשחרית גילה עצמו בבית הכנסת להעניש רבים מהם כו', ע"כ מדברי שבט מוסר יעו"ש, וציינו שמקור דברי השבט מוסר שם הוא בספר מאירת עינים לרבינו יצחק ב"ר שמואל דמן עכו (הוצאה ב' ירושלים תשנ"ג עמוד פ"ט) יעו"ש. (מהחברותא).

ת. אינו במדרש לפנינו.

ש. עוד בהנ"ל. בפירוש הרוקח עה"ת ('רמזי הפטרות', הפטרת שבת ראש חודש) כתב שבשבת ור"ח יש מנוחה לנשמות יעו"ש. ובהערה שם כתב מרן שליט"א 'אבל ר"ח לא מצאתי'. ובכף החיים להגר"ח פלאג'י ז"ל ציין למרדכי פרק ערבי פסחים ('תוספת מערבי פסחים') דף ק"ה עמוד א' שהביא את הדבר מפסיקתא אמר רבי אפטוריקי אור של גהינם שובת בשבת ובראש חודש ודריש ליה מדכתיב ויצאו וראו כו' וסמך ליה והיה מידי חדש בחדשו כו' יעו"ש. (מהחברותא).

וכן מבואר בב"מ ק"י ב' יעו"ש, ועי' מש"כ בזה אאמו"ר הגאון רבי יעקב הלוי שליט"א בספרו שושנת יעקב ראש השנה ו' א' (בעמ' פ"ט בד"ה והנה) ודו"ק.¹

ת. אין ידוע לי מקומו של הפסיקתא.

ש. בהנ"ל. האם יש ליתן ראייה להרוקח גם ממ"ש בזוה"ק פ' משפטים דף ק' ע"א ד"ה אבל
ההוא גופא כו' לית ליה שכיכו בר בשבתי ויומי טבין וברישי ירחי כו' ע"כ.
ת. אולי.

ש. בהנ"ל. אמנם בסידור רש"י אות ר"ז כתב וז"ל, אינו שובת ביום הכיפורים ורק בשבת שובת
עכ"ל וצ"ב מהזוה"ק ומהפסיקתא הנ"ל ומהרוקח הנ"ל.
ת. פליגי.

ש. בהנ"ל. הנה בפסיקתא הנ"ל הלשון הוא 'אור של גהינם שובת בשבת', וכן בסידור רש"י
הלשון הוא שהגיהנם 'בשבת שובת', וצ"ב דאילו בשבת ל"ט א' אמרי' ת"ש מעשה שעשו אנשי
טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו' בשלמא כו' אמר להו ההוא תולדות אור
הוא דחלפי אפיתחא דגיהנם, וחזינן דגיהנם אינו שובת, דאם גהינם שובת איך חמי טבריא חם
בשבת ממה דחלפי אפיתחא דגיהנם.

(ולהרוקח ל"ק כי כתב רק שלנשמות יש מנוחה אבל לא כתב שהגיהנם שובת, אבל ללשון
הפסיקתא ורש"י ק' וכנ"ל).
ת. נתחמם מערב שבת.

ש. בהנ"ל. האם גם לנשמות הגוים אין גיהנם בשבת. או רק לנשמות ישראל.
ת. הגוים יאבדו.

תשובות הגר"ח

על נביאים וכתובים (כת"י)

ש. קהלת י"ב י"ג. סוף דבר הכול נשמע, את האלקים ירא ואת מצותיו שמור, כי
זה כל האדם. כי את כל מעשה, האלקים יבא במשפט, על כל נעלם, אם טוב
ואם רע. ואיתא בתרגום: סוף פתגם דאתעביד בעלמא 'בצנעא' כולא עתיד לאתפרסמא
ולאשתמעא לכל בני אנשא, בגין כן, ית מימרא דה' הוי דחיל, וית פקודוהי הוי נטיר דלא למיחב
'בסתרא', ואין תחוב, הוי זהיר למתב, ארום כדין חזי למהוי אורח כל אנשא. ארום ית כל עובדא,
ה' יעיל ליום דינא רבא ועתיד לאתפרסמא על פתגם דאתכסי מן בני אנשא 'אין טב' ואין ביש.

והנה לפי פשוטו משמע דביום הדין הגדול, כל הבריות כולם, יראו את כל המעשים כולם, של כל הבריות כולם.

אמנם בדברי מרן החפץ חיים (שמירת הלשון חלק שני פרק ט') לכאורה משמע שאין זה כפשוטו הנ"ל, אלא הכוונה, שיראו את הפגם של כל אחד לפי העונש שיקבל, אבל לא שיראו איך שעשה גוף העבירה, דזה לשון מרן החפץ חיים שם:

ואף בעל לשון הרע הוא כן, כשיתפרסם לאנשים טבעו הרע הכל ישנאוהו וישמרו עצמם ממנו פן יעשם לבוז ולחרפה, וגם לעתיד לבוא אפילו כשיזכה לקום בתחיה יהיה כאלם ממש לא יפתח פיו, וכמו שאמרו חז"ל (דב"ר ו') שעתידי הקב"ה לחתוך לשונם של בעלי לשון הרע שנאמר יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות, וכונתם היא לעת התחיה, ומי יוכל לשער גודל צערו של אותו האיש ההוא ובזיונו לנצח שאז ידעו הכל טבעו של האיש ההוא שהיה איש רע מעללים ובשפתיו החלקלקות היה מטיל שנאה בין איש לרעהו, 'וכמו שאמר הכתוב (קהלת י"ב י"ג) סוף דבר הכל נשמע ותרגם בתרגום כל עובדי בני עלמא עתידין דיתפרסמון וכו' עיין שם, ועל כן בא אליו הענש הזה שכל האנשים קמו בחיותן ובדיבורם בשלמות כמאז וזה האיש כאלם ממש, מכל זה יוכל האדם להתבונן חומר העון שהוא נוגע לנפשו בזה ובבא, עכ"ל מרן החפץ חיים זצ"ל, והרי לנו שלמד בדברי התרגום קהלת שיתגלו מעשי האדם שעשה בעוה"ז ע"י איך שיראה אז, וכגון שאם היה בעל לשה"ר לא יוכל לדבר וכן הלאה ה' ירחמנו, אבל לא שיראו [כמו בסרט] את המעשים גופא שעשו.

והאם נכון הוא שכך מבואר בדברי מרן החפץ חיים [דלכאורה כן מבואר וכן"ל], כי לו"ד זצ"ל לפי פשוטו משמע בתרגום שכולם יראו את גוף המעשים כולם שעשה האדם בימי חייו בעוה"ז, וזה יהיה הבושה הגדולה [ולא שהבושה תגיע מראיית העונש שיקבלו]. ה' יצילנו.

ת. היינו הך.

ש. **איתא** בילקוט קהלת, תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי, בעת שהי' לן קשה הלימוד, עלה לן הפירוש דלהלן: איתא בגמ' מגילה קשות מיושב רכות מעומד, והנה תורה שלמדתי באף הוא ר"ת 'תשב' והיינו קשות מיושב, היא שעמדה לי, היא שגרמה לי ללמוד אח"כ מעומד כי ע"י שלמדתי קשות מיושב נעשה זה הלימוד רך.

ת. יפה.

<< נשמח מאד מאד להערות הארות וביאורים לתשובות מרן שליט"א הנ"ל.

<< מצורף קובץ נוסף של חידו"ת על פרשת כי תצא, מתוך ספרנו מאור אהרן שי"ל בשנת תשס"ט, ונשמח להערות והארות בס"ד.

<< אפשר בס"ד להשיג אצלנו במייל את ספרי התשובות שכבר הודפסו בס"ד ושאר ספרים אי"ה.

<< ניתנת הרשות ואף **מצוה גדולה** היא למי שיש בידו וברשותו האפשרות להעביר הלאה את התשובות לכל מאן דבעי, אם ע"י אימייל ואם ע"י שידפוסו, הכל כדי לזכות את הרבים

ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולציין כתובתינו ע"מ שאם יהיו הערות והארות יוכלו לשולחם אלינו בעזרת השי"ת.

בברכה מחבה, אהרן בן הגאון הגדול רבי יעקב הלוי שליט"א גרנדש,

חזון איש 2/2 ת"ד 3096

זכרון יעקב, ארץ ישראל, פל': 0548408381